

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar hos barn med cerebral pares

Magnus Pählman

Bakgrund: Cerebral pares (CP) är den vanligaste orsaken till rörelsehinder hos barn, men det är också vanligt med andra funktionsnedsättningar. Många gånger är det andra svårigheter som mest begränsar delaktighet och självständighet för barn med CP. Intellectuell funktionsnedsättning är vanligt, och det finns en ökande medvetenhet om att autism och ADHD (attention- deficit/hyperactivity disorder) är betydligt vanligare vid CP.

Syfte: I detta projekt ville vi aktivt och systematiskt undersöka en hel population barn med CP för att bestämma förekomsten av autism och ADHD, samt beskriva eventuella samband med CP-typ, motorisk förmåga, kön, graviditetstid, andra funktionsnedsättningar och typ av hjärnskada.

Metod: Alla 264 barn med CP födda 1999-2006 från Västra Götaland, identifierade via den västsvenska CP-panoramastudien, ingick. Efter journalgenomgång och screening genom frågeformulär till föräldrar till alla barn genomfördes flerprofessionella neuropsykiatriska utredningar av barn där misstanke om autism och ADHD fanns. Totalt 200 barn medverkade genom hela studien.

Resultat: Autism och/eller ADHD fanns hos 90 av dessa 200 barn (45%); 15% hade enbart autism, 15% hade enbart ADHD och 15% hade både autism och ADHD. Alltså hade 30% autism och 30% ADHD. Intellectuell funktionsnedsättning, diagnostiserad hos hälften av barnen, var den faktor som bäst kunde förutsäga risk för både autism och ADHD. Två tredjedelar av barnen hade autism, ADHD och/eller intellectuell funktionsnedsättning, en tredjedel hade ingen av dessa funktionsnedsättningar. Både autism och ADHD förekom huvudsakligen oberoende av rörelsehindrets svårighetsgrad och CP-typ. Det fanns inte heller någon skillnad mellan flickor och pojkar. Autism var vanligare vid epilepsi, och hos de mest för tidigt födda barnen.

Autism och ADHD var vanliga vid alla typer av hjärnskador vid CP, även vid normal bild på MR. Men autism var extra vanligt hos barn med vitsubstansskada, som uppkommer tidigt under graviditeten och är den typiska skadan hos för tidigt födda barn, medan ADHD var extra vanligt hos barn efter arteria cerebri media-infarkt.

Konklusion/betydelse: Autism och ADHD är mycket vanligt hos barn med CP, vanligare än tidigare beskrivet, och är några av de vanligaste associerade funktionsnedsättningarna vid CP.

Vi rekommenderar därför att alla barn med CP, oavsett typ och svårighetsgrad, screenas för autism och ADHD inför skolstart, och vid misstanke genomgår en fördjupad utredning. Finns tecken redan hos yngre barn bör tröskeln för neuropsykiatrisk utredning vara låg.

Det är viktigt att få en samlad bild av ett barns styrkor och svårigheter för att kunna ge rätt stöd i rätt tid. Ett barn med en neurologisk funktionsnedsättning har större risk också för andra funktionsnedsättningar. Det är oftare "både och" än "antingen eller".

Mer forskning behövs för att vi bättre skall förstå sambandet mellan cerebral pares och autism/ADHD.

Spridning av resultat:

Min avhandling [Autism and ADHD in children with cerebral palsy](#) försvarades framgångsrikt vid Göteborgs Universitet 201204. <http://hdl.handle.net/2077/65148>

a. Två artiklar har publicerats i vetenskaplig tidskrift (delarbete III och IV i avhandlingen).
Påhlman M, Gillberg C, Himmelmann K. [Autism and attention-deficit/hyperactivity disorder in children with cerebral palsy: high prevalence rates in a population-based study](#).
Developmental Medicine & Child Neurology 2021 Mar;63(3):320-327. Epub 2020 Nov 18.

Påhlman M, Gillberg C, Himmelmann K. [Neuroimaging findings in children with cerebral palsy with autism and/or attention-deficit /hyperactivity disorder: a population-based study](#).
Developmental Medicine & Child Neurology 2022 Jan;64(1):63-69. Epub 2021 Aug 9.

b. Muntliga presentationer har också skett på internationella vetenskapliga konferenser.
EACD (European Academy of Childhood Disability) juni 2021.
AACPD (American Academy for Cerebral Palsy and Developmental Medicine) oktober 2021.
Flera föredrag har också hållits i Sverige under 2021 med presentation av avhandlingen.

c. En poster är antagen till AusACPDM (Australasian Academy of Cerebral Palsy and Developmental Medicine) i mars 2022.